

בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט (מאמר ב), ה'תשל"ד
(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחוזי כלה, ומביא בעל הזילולא (בהמאמר שהוציא לאור
ליום ההילולא שלי), מ"ש בשהש"ר על הכתוב, לגני לגנוני
למקום שהי עיקרי בתחלה, דעיקר שכניה בתחתונים היתה, ואח"כ הנה
ע"י חטא עה"ד, והחטאים שלאחריו נסתלקה מלמטה למעלה, ואח"כ הי'
מעשה הצדיקים, החל מאחד הי' אברהם? שהוריד את השכינה מרקיע הז'
לר, וכן הצדיקים שלאחריו, עד למשה רבינו שהוא השביעי, וכל
השביעיין חביבין, שהוריד את השכינה מרקיע הא' לארץ, ועו"ב צדיקים
ידשו ארץ וישכנו לעד עלי, היינו, שבני, ועמך כולם צדיקים, ממשכים
ומשכניים? כחי עד בארץ, ע"י עבודתם כאתכפאי סט"א, המביאה אח"כ
לאחפכא סט"א, וכדאיתא בזוה"ק, שע"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולו
עלמין, שזוז גילוי אור שהוא כולוהו עלמין בשוה, בחי סוכ"ע, שהוא
בבחי רוממות, ולכן נקראת המשכה זו בזהר כלשון אסתלק. ולכן הנה
לאחרי ירדת השכינה לארץ, הי' הציוני על עשיית המשכן שעליו נאמר?
ושכנת בתוכם, שבו היתה עיקר העבודה בענין הקרבות, שהו"ע הקרבת
כל הכחות כו"ט עד דא"ס, וע"ז נעשה נחת רוח לפני שאמרת
ונעשה רצוני, שהו"ע ההמשכה מלמעלה למטה, עד שיהי ושכנת
(כמשכן דאיקר מקדש, וגם) בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל.

- (1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק הריבועי מ"ה באתי לגני היש"ת. לכמה ענינים שבהמאמר - ראה ד"ר באתי לגני שנאמר ביום שי"ק זה (לעיל ע' כב ואילן).
- (2) שה"ש ה' א.
- (3) ד"ה באתי לגני היש"ת.
- (4) ראה כ"ד פ"יש, ז.
- (5) יחזקאל לג, כד.
- (6) ויק"ר פכ"ט, יא.
- (7) חללים לז, כט.
- (8) ישעי' ס, כא, וראה סגודתן ר"פ חלק.
- (9) ראה מהר"ז לכ"ד בס' מתנות כהונה ומת"ז לכמד"ר פ"א, ב.
- (10) כונאי פכ"ז (לר, א) ובלק"ה ר"פ מקדי מצ"ן לזהר ח"ב קנח, ב (ובלק"ה שם מצ"ן גם לזהר שם סו, ב, וראה גם שם קפ"א, וראה גם ת"א ויקול פט, ד, לק"ה חוקת סו, ג.
- (11) ראה ת"א ס"פ ויקול.
- (12) תרומה כה, ח.
- (13) ראה ספר הבהיר סימן גז (קס).
- (14) ראה זוה"ח"ב ו'ט, א, ח"ג כו, ב. - הובא בהמשך פרק יח.
- (15) ת"כ ופ"שי עה"פ ויקרא א, ט.
- (16) עירובין כ, א.
- (17) הובא בשם רוביל בלק"ה ר"פ גטא כ, טר"ז באורי לגני ז"א ע"י וי"ט.

וממשיך במאמר¹⁸, שבה (שנתבאר שצריכה להיות העבודה דאתכפאי
ואח"כ אתחפכא סט"א) יזכר מה שהמשכן הי' מעצי שטים דוקא, כמ"שי
ועשת את הקרישים למשכן עצי שטים, דשטים הוא מלשון נטי, היינו
נטי מדרך הישר, והיינו שהעבודה בשמות (שטים) דלעו"ז, ע"י אתכפאי
ואתחפכא, היא ע"י שטות דקדושה, שזהו"ע עצי שטים שבמשכן, שוהי
העבודה שלמעלה מטו"ד, שע"ז נשלמת הכוונה דשכנתו בתוכם.

(ב) **וממשיך** לבאר בפרק רביעי [דלאורה, לאחרי שהיתה סטי' ונטי'
מדין, וצאכ"ב שחתי הנטי' דקדושה, נטי' שלמעלה מטעם ודעת, ועל
זה מבארן, ש"זה שהנה"ב מכסה על הנה"א, והיינו הרוח שטות (שעל
זה אמר רז"ל²⁰ אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות),
שמכסה ומעלים בו, הוא רק על המדות דנה"א, אבל לא על העצמות דנה"א,
ומזה מוכן, שכאשר העבודה מגעת לעצם נפשו האלקית, אזי מתבטל
ההעלם והחסות, ובמילא יכולה להיות ההטי' שלמעלה מטעם ודעת.²¹

אך עי"ן צריך ביאור, איך יכול להיות העלם והסתר אפילו על המדות
דנה"א, הרי בנוגע לנפש האלקית איתא בתנאי²² שנפש השנית בישראל,
היא חלק אלקי ממעל (ומוסין) ממש וא"כ, גם בנוגע למדות דנה"א,
אינו מוכן, איך יכול להיות בעולם, עי"ן, שיוכל להעלים ולהסתיר וצאכ"ב
לגבי על עי"ן של נה"א שהיא אלקות, דהנה אפילו בנוגע לעולם, שהוא
מלשון העלם והסתור²³, מכאן רבינו הזקן בארובה כשער היחוד והאמונה²⁴,
שכשם שמדת הגדולה (שענינה השפעת חיות והתוהות מאין לש לעולמות
וברואים אין קץ) היא ממדותיו של הקב"ה, והיא למעלה מהשכלת כל
הברואים והשגתם, שאין כח בשכל שום גברא להשכיל ולהשיג מדת זו,
כי הקב"ה ומדותיו אחדות פשוט כו', וכשם שאין ביכולת שום גברא
להשיג בנראו, כך אינו יכול להשיג מודותיו, והנה כך ממש אין ביכולת
שום שכל גברא להשיג מדת גבורתו של הקב"ה, שהיא מדת הצמצום
ומניעת התפשטות החיות מגדולתו מלידך ולהתגלות על הגבראים

- סעי"ב, ובכ"ב, וראה ראשית חכמה שענין הירומה בו, טו.
- האובה פ"ר קרוב לתחילתו (ד"ה ושני מטוה ג, א.
- פסוקים, אלשיך עה"פ תרומה שם (ישמעתי כולקמן בפיה.
- לומדים"), של"ז סט"א, ר"א, א, חלק תושב"כ פרק ב.
- תרומה שכה, ב, שכו, ב, וראה לק"ש חכ"י ראה לק"ה שלח לז, ד, חוקת סה, א.
- ע' 173 הערה 45. שם, ד, ביאורו"ז להצ"ע ח"א ע' שנה, ועוד.
- (18) פרק ג.
- (19) תרומה כו, טו.
- (20) מטוה ג, א.
- (21) כולקמן בפיה.
- (22) פרק ב.
- (23) ראה לק"ה שלח לז, ד, חוקת סה, א.
- (24) פרק ד.

להחיות כל בע"ח השמאים תפשות אומות עניים כו'. רק שלגבי נפש האלקית שבאדם נתן לה הקב"ה רשות ויכולת להגבי עצמה כנגדה, הרי זה ענין שהי' צריך לומר עלי' "קשה כקריי"ס", ולא מצינו זאת בנוגע לענין זה. ובלשון הצ"צ³⁰, שזה "שאין למנע טבע קיים, היינו אצלו ית' כו' אבל שנלכיש כח זה (שאומרים בנוגע להשם) על העולם כו', זה ודאי אינו". והיינו שאפילו להרשב"א³¹ שהקב"ה הוא נמנע הנמנעות, מ"מ מצינו גם בנוגע לעניני קדושת שוהו דבר הנמנע שיהיו שני הפכים בבת אחת, ואין סתירה בדבר, כי הענין דנמנע הנמנעות הוא אינן אצלו ענין הנמנעות, בו הכנה והשגה, וגם לא ענין הטבע, ובמילא אין אצלו ענין הנמנעות, משא"כ לומר שהנברא בתור נברא יהיו בו שני הפכים, הרי זה דבר נמנע. ועד"ז גם בעניניו לכאורה, דהו' אמת שמצד הבורא, ניתן לעדו"ז כח לעמוד נגד קדושת נה"א, מ"מ, בנוגע להניגוד בפועל, שצריך להעשות בתור נברא דלעו"ז, נשאלת השאלה, באיזה כח בתור נברא, יכולה לעדו"ז להביא לידי פועל את ההתנגדות והמלחמה עם צד הקדושה.

וכפר"ע ע"פ מה שמבאר הצ"צ³² במ"ש בנוגע לקריי"ס, ואתה הרם את מסך ונטה את ירך גוי'³³ (וכפי שיתבאר גם לקמיו'). דמסך קאי על כל סדר ההשתלשלות ואדרבה, לא על עולמות ב"ע שנקראים בשם שבט (כמבואר שם טעם הדבר), אלא על עולם האצילות ולמעלה יותר, שנקרא בשם מטה, שמורה על התוקף כו', בחי' איתן, ועו"ז הרם את מסך, שכדי שיוכל להיות הענין דקריי"ס, שבנבראים גופא יהי' הענין דהפך ים ליבשה, הוצרך להיות הרם את מסך, שהו"ע ההגבהה לבחי' עצמות או"ס שלמעלה מהשתלשלות לגמרי, (לא רק למעלה מעולמות ב"ע, שנקראים שבט, אלא גם למעלה מאצילות והעולמות שלמעלה מאצילות שנקראים מטה), ואח"כ כתיב ונטה את ירך, שהוא בחי' היריד' שהוא שרל כל המשכתו גילוי או"ס הנמשך מלמעלה למטה כו', ועי"ז — ובקצתו,

(* דבשלמא בנוגע להארון) שמקום ארון אינו מן תמדה (יומא ב"א, סע"א. וש"ס), שוהו"ע של נמנעות — ע"מאי נפקי' לומר ד"קשה", ובפרט שוהו ביהמ"ק שהיו תמיד עשרה נסים (אבות פ"ה מ"ה); משא"כ בנוגע לזיווג דכו' (וגם בנוגע לקריי"ס — נאמר בדרך מתיילא). ועד"ז הוצרך לומר הלשון "קשה" על התנגדות הסט"א בכל יום, שזה יסודו לנצחה (עדמשי"כ בתע"א פכ"ט).

30 ספר התקידה להוצ"ע לד, סע"ב ואילך. 33 פשתנו יד, טו.
 31 בשו"ת ח"א סת"יו. 34 ס"ד.
 32 אוד"ת פשתנו ע' חסד ואילך.

להחיותם ולקיימם בגילוי, כי אם בהסתור פנים כו'. והיינו שכח הבורא הוא באופן של העלם והסתור מהנברא, שלכן, גם כאשר מבין בשכלו ענין התהוות הנברא מהבורא, מ"מ, אין זה בהיגש שלו, שאו ה"י צריך להיות כמו אור וזי' השמש כשנמצא במקורו, ששם הוא אין ואפס, ואילו הוא מציאות של נברא, אמנם, כל זה הוא בנוגע לענין הגבורה והצמצום, שכח הבורא הוא בהעלם והסתור מהנברא, שכין שמדת הגבורה היא ממדוחיו של הקב"ה, הרי לא יפלא מה שהנברא אינו מבין מדוחיו של הקב"ה. **אבל** כאשר יש נברא **שמגיד** על ענין של אלקות, היינו, לא רק ענין של העלם והסתור, אלא גם התנגדות, למרות שיודע שוהו"ע של אלקות, אינו מוכן, איך יוכל הנברא לנגד על ענין הקשור עם נברא.

ויזכר החילוק בזה, דהנה ידוע, מה שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי בארוכה בשער האמונה³⁴ בלשון חז"ל³⁵ קשה כקריעת ים סוף [היינו, שקריי"ס הו"ע קשה, ועד שוהו קושי הב' גדול, שלכן, בנוגע לגמט ענינים נאמר הלשון קשה כקריי"ס]. אף הקב"ה עצמו עשה את הגבלות הטבע, כולל גם את ההגבלה דים ויבשה, כפי לאתר שזקב"ה קבע בטבע העולם שזה ים וזה יבשה, וכמבואר שם, שענין הים הוא למעלה מעלה בתכלית העילוי, שלכן הרי זה דוגמא לעלמין סתומין, וענין היבשה הוא למטה מן הים, בחי' מקבל כו'. הנה, כדי שבטבע הים ויבשה גופא יהי' הענין דהפך ים ליבשה³⁶, הרי זה ענין שנקרא קשה מצד הסבע והבריאות. וזהו שהלשון קשה אמר גבי קריי"ס, ולא לגבי בריאת שמים וארץ שהוא יש מאין והוא פלא גדול יותר מקריי"ס (כמבואר בשער היחוד והאמונה³⁷). ואעפ"כ לא נאמר על ים הלשון קשה, כי, הפלא שבבריאת שמים וארץ הוא בנוגע לכח הבורא, שוהו שבריאת יש מאין היא בחי' הבורא כלכד, וכנ"ל שהיא ממדת גדולתו ית', ולאחרי כן, כשישנה כבר מציאות הנברא, אין בזה סתירה וקושיא כלל. משא"כ הענין דקריי"ס, הנה, כדי שיהי' בהטבע נבנהכרא גופא הענין דהפך ים ליבשה, הרי זהו קושי שאינו נמצא אפילו בבריאת יש מאין. ועפ"ז צריך להבין בנוגע לרוח שטות, שנוסף לכך שהוא מעלים ומסתיר ה"ה גם מנגד על אלקות, בהיותו מציאות נברא, וכידעו שוהו אלקות, איך אפשר שיהי' דבר כזה, ואף שמבואר בתנ"א³⁸ שבאמת אין שום ממשות כלל בסט"א, שלכן נמשלה לחושך שאין בו שום ממשות כלל, ואף שיש בה היות הרבה

25 פרק ט ואילך. פרק לב ואילך. 27 תהלים טו, ג.
 26 פסחים קל"ח א. סוטה ב. א. וש"ס. 28 פרק ב.
 29 פרק טו. 29 פרק טו.

שיש בו ניצוץ קדושה שנמשך מבגובה גבוה יותר, וזהו המוצא פי הוי' שכאשר מגלים אותו, ה'יה מחיי את המוצא פי הוי' שבאדם.

למזה גופא מוכן, שכאשר ישנה ירידה למטה מטה יותר, גם מבחי' הדומם, ה'יה נמשך מגובה גבוה יותר, למעלה גם מבחי' הגבוה שבמין הדומם, וזהו כללות החילוק בין קליפת נוגה לג' קליפות הטמאות.

דנה בנוגע לגקוה"ט מבואר בתני"א, שאין בהן טוב כלל (שלקן הם טמאות לגמרי), ומבאר בזה כ"ק ארמז"ר (מהורש"י) נ"ע (כד"ה ויגדלו הנערים" וככ"מ⁶⁶), דלכאורה אינו מוכן, אך שייך שאין בהם טוב כלל, והלא אי אפשר בלי טוב כלל, שהרי יש בהם איות חיות, והוא מן הטוב כו'. אך הענין הוא, דהנה, ההפרש בין ק"ג לגקוה"ט הוא, בקצ' הטוב דק **מצות** ברע, אבל אינו **מתאחד** עמו ונכמו בעולמות, שישנו החילוק בין רובו טוב, חצינו טוב ומיעוטו טוב⁶⁷, הנה גם בעולם שרק מיעוטו טוב, הרי הטוב, הוא בפני עצמו, והיינו שהוא רק מעורב ברע, אבל אינו מתאחד עמו, ונקוה"ט, המעט טוב שבהם (שמקוה ומקיים אותם) **מתאחד** עם הוי', היינו, שהטוב **נתפך** לחיות רע, וע"ד שכתבנו עמה

איסור והיתר יש אופן שהיתר **נתפך** להיות איסור, וכמו חתיכה עצמה נעשית נבילה⁶⁸. אמנם, כיון שניצוץ זה נמצא למטה מטה יותר, למטה אפילו מדומם, הרי מזה גופא מוכן, ששרשו גבוה יותר, למעלה גם ממוצא פי הוי' שבדומם, ולמעלה אפילו ממוצא פי הוי' שבנפש האלקית.

ועפ"י מוכן, אין אפשר שגם מצד גודל הנבוא יש ביכלתו לגוד על הענינים דקדושת נפש האלקית.

ד אמנם כל זה אינו אלא בנוגע לעיני נה"א כפי שבאים בגילוי, אבל לא בנוגע לעצם נה"א שלמעלה מהתלקות ולמעלה מגילוי, שעל זה אי אפשר לגוד, ואפילו לא להעלים ולהסתר כלבד, וכנ"ל (ס"ב) מ"ש במאמר בפרק ד', ש"זה שהנה"ב מכסה על הנה"א, והיינו הרוח שטות שמכסה ומעלים כו', הוא רק על המדות דנה"א, אבל לא על העצמות דנה"א, וכפי שמוסיף לאח"י, "יודע דעל עצם הנשמה הרי אין שום דבר המעלים ומסתיר", וכנ"ל, שמצד זה, מתבטל ההעלים וההסתר, ותמורת הדטי שלמטה מטו"י, נעשית ההטי שלמעלה מטעם ודעת.

(44) סוף פרק א. (45) תרס"ה (סה"מ תרס"ה סיע קג ואילן). עולמות בהקדמה להודוה. (46) ראה סה"מ עת"ר ע' קר. המשך חולין ק"א. תער"ב ח"ב ע' תשע.

(47) ראה עץ חיים שער מג (שער ציון

עקב שם. (36) סימן קצ"ד. וראה לקו"ת לאורו"י ער (קד"ת, תשמ"א) ערך על הגבוה כו'. שעני אודה נח, א ואילן. סה"א ואילן. ובכ"מ.

(38) סו"ד ואילן. (39) אבות רפ"ו. (40) תהלים קט"ו, פט. שעריה"א פ"א.

(41) ראה גם עץ חיים שער לט דרוש ג'. (42) ראה מאמרי אורה"י הקס"ד ע' קכ"ז.

וראה הנסמן בספר המפתחות לספרי אורה"י (קד"ת, תשמ"א) ערך על הגבוה כו'. שעני אודה נח, א ואילן. סה"א ואילן. ובכ"מ.

(43) סוף פרק י"ד.

הפך ים ליבשה, וכינוי שכשכיל קרי"ס יש צורך בהמשכה מבחי' עלינה יותר גם מהעולמות שלמעלה מהאצילות, הרי מזה מוכן בנוגע למלחמה שבכל יום שנה"ב (לא רק מעלים ומסתיר, אלא גם) מנגד על נה"א, שזוהי פעולה של הלצו"י שנועשית באופן של התנגדות, שבהכרח לומר, שבשעת מעשה יש בה כח חזק יותר בכיכול מהכח שבמדות דנה"א.

ג ויוכך בהקדם המבואר בכתבי הארז"ל³⁵, על הפסוק³⁶ כי לא על הלחם לבדו יחיי האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחיי האדם, שאע"פ שגם באדם ישנו מוצא פי הוי', מ"מ, צריך האדם למוצא פי הוי' שבלחם דוקא, ועפ"י מבאר הבעש"ט בכתר שם טוב³⁷ בנוגע להמן [שנוכר גם כפ' בשלח³⁸], דכתיב ביה³⁶ ויענך וירעיבך, ויאכלך את המן, אשר לא ידעת ולא ידעוך אבותיך למען הודיעך, כי לא על הלחם לבדו יחיי האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחיי האדם [דלכאורה אינו מוכן מהו קשר הענינים כזה, וגם, אך שייך לומר ויענך וירעיבך ביחד עם ויאכלך], דאין הדעת מהארז"ל³⁵ כתב, דהחוקרים הקשו מאין הוא חיות הנשמה, ראין הדעת

נוחן שיהי' חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי, ותירץ הארז"ל, דארז"ל³⁵ בעשרה מאמרות נברא העולם כו', ותיכף כשאמר הקב"ה יהי רקיע נתהוו הרקיע כו' כל ימות עולם שיעמוד, כמ"ש³⁹ לעולם יהיי דברך נצב בשמים, וכן כשאמר תוצא הארץ נפש חי' או רשא ועץ פוי כרי⁴⁰, וכשונטל אדם פני או רבב מאכל ומבדך עליו ככוונה ואומר ברוך אתה ה', כשמוכיר את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא כו', וזה החיות הוא מוזן הנשמה, וזה כי לא על הלחם לבדו פ"י בזמן שהוא לבדו, גשמות בלא התעוררות הרוחניות, בו יחיי האדם, פי הנשמה שנקראת האדם

בה"א הידיעה (עיקר האדם), כי על כל מוצא פי הוי', פי כשאתה מוציא השם ככוונה ע"י הברכה שברכת עליו, שע"י מתעורר בו הרוחניות, מזה יחיי, ודאום שהיא הנשמה, שנוזנית מרוחניות המאכלים. והביאור בזה, כידוע שכל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר (כמובא בהמשך מאמרי ההילולא⁴¹), ולכן, כאשר ישנו ענין שלמטה ממדרגת מדבר, חי כלבד, או למטה מזה, צומת, או למטה מזה, דומם, הרי זה גופא הוכחה

לקו"ת תורה להארז"ל עקב ת. ג. (35) עקב שם. (36) סימן קצ"ד. וראה לקו"ת לאורו"י ער (קד"ת, תשמ"א) ערך על הגבוה כו'. שעני אודה נח, א ואילן. סה"א ואילן. ובכ"מ.

(38) סו"ד ואילן. (39) אבות רפ"ו. (40) תהלים קט"ו, פט. שעריה"א פ"א.

1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040

עשיית מעשה, עכצ"ל, שמציאות העולם היא מציאות אמיתית. אך הענין הוא, שמציאות זו כאה מתהי אלקים אמת, שהיה כל הנמצאים לא נמצאו אלא מאמת המצאו⁶⁰. ועיי' עבודת האדם, שמעלה את מציאות העולם עד לבחי רצון הקדמון ובחי התענוג (כנ"ל), הרי זה נעשה כמו אמת המצאו. ועיי' יכול גם לעשות בו השתנות — לא רק עיי' מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק, או עיי' הפך ים ליבשה, לשנות ההשי' שהטת מים לצד א' ויבשה לצד א', אלא גם למטה מזה — לשנות את ההשי' הזרח שטות להיפך הטוב והקדושה, ולפעול שיהי' לא רק הענין דאתכפיא סט"א, אלא גם אתהפכא סט"א, אתהפכא חשוכא לנורא ומרינו למיתקא⁶¹. והיינו, שתחילה נעשה מ"ש ואויבינו עפר לחובי, שזה כללות ענין האתכפיא, ואח"כ נעשה גם מ"ש לאחי"ם כל גוים יעברוהו, שזה"ע דאתהפכא, שלכן מלכי שבא וסבא אשר יקייבו⁶², ועד וימלא כבודו את כל הארץ⁶³. כל הארץ דייקא, אפילו במקום שבו היו קדם גקוה"ט לגמרי, הנה גם שם היה פועל וימלא כבודו את כל הארץ.

(ו) וזהו באתי לגני לגוני, שגם הארץ הלזו התחנתה, נעשית בבחי' גני, גוני, עיי' שצדיקים ירשו ארץ ושכנו לעד עלי', שמשכניכי בחי' עד בארץ, ופועלים שימלא כבודו את כל הארץ, בכל הפרטים וכל הענינים שנמצאים בהארץ. וכל זה נעשה עיי' עבודת האדם, עבודת הצדיקים, ועמך כולם צדיקים, שעושים זאת ככת האוצרות שמלך מלכי המלכים הקב"ה מגלה ונותן עיי' פקידו החיל לאנשי החיל⁶⁴, והם מנצחים במלחמתם, ופועלים שיהי' ושכנתי בתוכם, ועיי' מיד הן נגאלין (כיון שסוף ישראל לעשות תשובה)⁶⁵, עיי' איש מבית דוד הוזה כחורה ועוסק במצוות כדוד אביו, וילחום מלחמת הוי' וינצח, ויבנה ביהמ"ק במקומו (ולאח"כ) ויקבץ גוהי ישראל⁶⁶, בגאולה האמיתית השלימה, ובקרוב ממש.

(59) רמב"ם שם ה"א.
 (60) ראה חז"א ד, א.
 (61) תהלים עב, ט. הקאפיטל תהלים
 (62) ישנה זו — ראה סה"מ פ"א ח"א ע"ו 1 פרק יט.
 (63) רמב"ם ה"ל תשובה פ"א ה"ה.
 (64) ואלין.
 (65) שם ה"ל תהלים פ"א ה"ה.
 (66) שם ה"ל תהלים פ"א ה"ה.

(ה) ויוכר גם פ"פ ביאור הרב המגיד בלקוטי אמרי"ם על הפסוק ואתה תרם את מטך (הני"ל ס"ב). ומקדים לכאן, שהעולם לא נברא, רק בשביל שעשוע הקב"ה (תענוג כביכול במעשה המצוות שאמר ונעשה רצוני, וכל מה שעלה ברצון הקדמון לברוא העולמות הכל הוי בשביל התענוג שיקבל ממעשה בני אדם (היינו עבודת הצדיקים), והוא מקור הכל וממנו נתהיה הכל. והנה נודע, שכל דבר יכול לעלות לשרשו, ולכן כאשר האדם עושה המצוות (בעניני העולם) שעיקרם ושרשם הוא רצון הקדמון התענוג הנ"ל, ה"ה מעלה אותם צד שרשם שהוא רצון הקדמון כו'. ועיי' יכול לעשות בו השתנות, כמו בהחילוק בין מים ליבשה, שבשרשן ברצון העליון שם הכל אחדות פשוט, ולכן יכולה להיות ההשתנות מים ליבשה (וכפי שמביא גם הדוגמא דמי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק⁶⁷). וזו"ם הרם את מטך, פירוש מטה לשון הטי', ור"ל הרם, הגבי, למעלה לעולם העליון ההטי' שהטה מים לצד א', ויבשה לצד א', חלוקים זמ"ז, אבל למעלה הכל א', ואח"כ תמשך משם לעוה"ז יבשה במקום ים, וזהו ונטה את ירך, יור"ך כו' (כנ"ל שבחי' היור"ך הוא שרש כל המשכות גילוי או"ס הנמשך מלמעלה למטה).

ועד"ז מוכן גם בנוגע לכללות העולם. והנה, מציאות העולם כפי שנעשית מצד מדה"ו של הקב"ה (כנ"ל ס"ב) היא באופן של העולם הבורא מהנברא, ומ"מ נעשה העולם מציאות אמיתית⁶⁸. ובהקדים מ"ש הרמב"ם: שאין אמתו ית' כאמתה כל הנמצאים, והוא שהנביא אומרי' והוי' אלקים אמת, הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתו, והוא שהחורה אומרי' אין עוד מלבדו, אמנם, אפי"כ נאמר⁶⁹ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, וכפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש בכמה דרשים⁷⁰, וכפרט בדרוש מי כמוכה⁷¹, שמהו מוכרח, שבדיאת העולמות היא מציאות אמיתית, ומכאן כדמות ראי' לזה ממארו"ל⁷² שנים לוקטין קשוואין, אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב, העושה מעשה חייב, האורח את העינים פטור, וכיון שהעושה מעשה חייב (לפי שאין זה אחיות עינים, אלא

(49) סימן קלה.
 (50) תענית ב"ה, א.
 (51) ראה גם ד"ה באתי לגני תשל"ג פ"ו וראה גם סה"מ תרכ"ו ע' קצ. תרכ"ח ע' קצא (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' צא).
 (52) ה"ל יסודות פ"א ה"ד.
 (53) ידמ"י י' י.
 (54) ראתנו ד, לה.
 (55) בראשית א, א.
 (56) המשך מים רבים תהליך פרק קנה.
 (57) ואלין.
 (58) פתח"ד פ"א ח"א.
 (59) בראשית א, א.
 (60) המשך מים רבים תהליך פרק קנה.
 (61) ראה גם ד"ה באתי לגני תשל"ג פ"ו וראה גם סה"מ תרכ"ו ע' קצ. תרכ"ח ע' קצא (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' צא).
 (62) ואלין.
 (63) תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' קמח).
 (64) פתח"ד פ"א ח"א.
 (65) שם ה"ל תהלים פ"א ה"ה.
 (66) שם ה"ל תהלים פ"א ה"ה.